

Листоминиращи насекоми – унищожители на „лабораторията“ на растенията

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 07.09.2017 Брой: 9/2017

Насекомите преминават по културни растения в продължение на хилядолетия, процес, продължаващ и в наши дни. През този период голяма част от тях сменят хранителната си специализация – зоофаги се променят във фитофаги, фитофаги – в зоофаги, неутрални във фитофаги или зоофаги и т.н. Фитофагите постепенно се адаптират да се изхранват по определени части на растенията – корени, стебла, плодове, семена, листа и т.н., а някои от тях се специализират да се хранят с част от даден орган. Такива са листоминиращите насекоми, изхранващи се само с паренхимата на листата, без да повреждат епидермата, нервите или листната дръжка.

Към тази група се отнасят предимно микролепидоптери и някои групи мухи, независимо че миниране предизвикват и видове на други групи вредни насекоми. Листоминиращите насекоми при хранене с паренхимата на листата намаляват фотосинтезата, а увеличават интензивността на дишането, транспирацията, водоотдаването и други процеси, влияещи отрицателно върху растежа, плододаването и продължителността на живот на растенията. Известно е, че около 90–95% от сухото вещество, използвано за изграждане на останалите органи, в т.ч. и плодовете, е продукт на фотосинтезата. Листоминиращите насекоми се отнасят към т.нар. физиологични неприятели – повреждат „лабораторията“ на растенията – листата.

При силно нападение повредите се отразяват фатално върху количеството и качеството на продукцията и върху продължителността на живот на растенията (доматен миниращ молец, картофен миниращ молец и др.) При кръгломиниращия молец ябълковите дървета постепенно преминават към алтернативно плододаване и към пълно безплодие.

Листоминиращите насекоми са постоянни неприятели по много култури (предимно в оранжерии), при тютюна и картофите за семепроизводство. Повредата се изразява в образуване на „мини“, предимно по горната страна на листата, с различна форма, окраска и положение. Често мините са многобройни и заемат цялата листна повърхност.

Контролът срещу миниращи насекоми е труден поради скрития начин на живот на ларвите, но сега в практиката са разрешени голям брой продукти (за доматен миниращ молец и листоминиращи молци по овощните култури) и ефективни паразитоиди срещу листоминиращи мухи, вредящи в оранжерии. Борбата е ефикасна, когато се организира навреме и се проведе качествено и с подходящи продукти за растителна защита.